

R 2614
CEKBTD JECHYDWRIAETH.

John NEU Lewys ~~Lewis~~

PRIF BYNGCIAU GREFYDD

GRISTONOGAWL
WEDIFEU EGLURO AU
GOSOD ALLAN.

By Cooke witness by Mr Lewys

1. Yn gyntaf, mewn Sententian a Rbeolau awdyyr dodol. 1685 in man

2. Yn nesaf, mewn cyd-ymddiddan trwy ymbolion ac atebion.

o god Roare my ymgor o futhor .

Maria [unclear] 1685
Philip Clewys 1657

Printed by Ninius Llundai, gan Sarah Griffin,
dros Philip Clewys, 1657.

P. J.
Thomas K.
McDonald

1018 h 26.

1 m 2

L 2614
CEKBYD FECHTDWRIAETH.

John NEU Lenvi ~~London~~.

PRIF BYNGCIAU GREFYDD

GRISTONOGAWL
WEDF EU EGLURO AU
GOSOD ALLAN.

By Cooke witness by John New

1. Yn gyntaf, mewn Sententiau a Rheolaau awdrydodol. 1685 m.m.m

2. Yn nessaf, mewn cyd-ymddiddan trwy ymbolion ac attebion.

good booke my yngaynor of author .

Printed by Nini's Llundain, gan Sarah Griffin,
dros Philip Chevind, 1657.

At fy annwyl Gyd-wlad-wyr y Cymru.

PAn ddaith attal a rhwystr arnom i
bregethu'r Efengyl yn eich plith, yr
oeddymen byrw am wneuthur daioni i
chwi, y modd goreu ac y gallem er na allem
eu wneuthur y modd goreu ac y dymunem.
Pan y gostegwyd y tafod, yr bwn oedd (un-
waith) fel pin Scrifennydd tûn, rhaid
oedd i wneuthur y pin scrysen i wasanaethu
yn lle'r tafod, i beri'r llaw i efengylu yn lle'r
geneu, ac i Scryfennu attoch y petbau nid ^{Evangolizo} stylo & ca-
oedd rydd i lefaru wrifycb. Dyna'r achos y lams Dr.
dansonwyd y Traithiad byr bwn yn eich mysc, Raynolds.
set i gyfarwyddo rhai, ac i gynnal eraill yn yr
iniawn ffordd, a'r gowir ffydd.

O bydd dim llesbâd i chwi cblegid kyn o
waith a gwasanaeth, derbefwch eich calon-
nau at Awdwr a rhoddwr pob daioni; ca-
fiech yr Aibro yn eich gweddian, a byddwch
ddiolchar i'r parchedie a rhinweddol Dyl-
wyth o Werneveth, sawl sydd yn dymuno yn

ddau tuac at eich tragwyddol ddedwydwyd wch,
ac a hebryngasant y gwaith hyn i'r trefn a'r
trwsiad ac y go sodwyd ef (ynawr) o'ch
blaen.

Darllenwch ac ystyriwch, a Duw goddo i
chwi Râs a Doethineb, a dcall ymhaob
peth.

Eich Gwasanethwr Yng-
Hrist Jefn,

T. P.

Am

DEfinydd purfydd perffaith wyt yma
Tomas deg ei arraith
di roddaisf deaû rwyddiaith
Powel wiw i'n heppil waith

Powel fwynwaith maith i'n mysg y peraist
pûryd yw dy gymmysg
Powel bêr mewn dyfader dysg
Powel rwydd piler addysg.

Row. Vaughan.

(a)

AM

15 K

AM Y GREDO.

I.

Mae pedair rhan o'r Gristonog-
awl Grefydd, y rhai sy'n cyn-
hwys holl gorff Duwiolaeth ;
ac y dderbynir ac a gof i dir
(yn barchedig) gan holl Eg-
lwys Dduw trwy'r Byd, sef y
Gredyniaeth, neu'r Gred-dde-
ddf, y deng air ddeddf, neu'r dêc gorchymmyn ;
Gwedi'r Arglwydd, a'r Sacrafennau.

II.

Megis y' gwnaethpwyd Dŷa mewn dull a
modd rhagorawl (a) oddiwrth y Crea-
duriaid eraill sydd ymma isod : felly'r ordini-
wyd ef i amcan a diwedd rhagorawl, sef i dra-
gwyddol ddedwyddwch yn y byd (b) a ddaw. (a) Psal. 8.
Ac er mwyn iddo gaffael a meddiannu y ded
wyddwch hyn, se ddangosodd Duw iddo, pa
berthau sydd i'w gwneuthur, (c) a pha i oddion
iw harseru, os gwnae ef iawn ddefnydd e ho-
wyn. (b) Rhuf. 2 5,7
10,12.
(c) Deut. 32
Micah. 6. 8

B

III.

III.

Y Moddion neu'r mëns, a ddarparodd Duw i ddyn er caffaeliad jechydwriaeth, yn benaf ydint y rhai hyn, sef yn gyntaf, jawn gredu
 (a) 2 Tim. yn Nuw. 2. Yn ail, iniawn' radio o'i flaen ef,
 1.13. hynny yw, yn ôl ei cwyllys a fynegwyd yn ei
 Deut. 10.12 scrýfennedig air ef, dyna gwble ddyled Dŷn (a).

IV.

Y Scrythur lân yw gwir air Duw, 'r hon a roddes ef i ni, i fôd yn Rheol ddi-dwyll,
 ffydd a Chynheddau; (a) Bywyd a Chrêd : yr
 (a) Ps. 119. hon sydd yn cynhwys holl angenrheidiol
 9. Byngiau gwybodaeth jachus; i wneuthur gwr
 (b) 2 Tim. Duw yn (b) berffaith, ac iw ddwyn ef i'r gogo-
 3. 17. niant a'r llawenydd a ddarparwyd id do.

V.

P Yngiau pennaf Ffydd a gwir Grêd, angen-
 rheidiol i bob rhyw o ddynion iw eu derbyn
 a'u credu yn ddilys (i'r rhai a'u cynniger) sy
 wedi eu crynhoi mewn deuddeg Articl cynhwys-
 sedig yng hredo'r Apostolion; yr hon yw'r al-
 Iwydd neu'r agoriad i bob pwnc o achrifiad
 jachus.

VI.

YR oedd y Patriarch a Gwafanaethwyr
 Duw yr amseroedd gynt, yn gadwedic
 trwy'r Ffydd gynhwysedig yny Gredo hon: gan
 fod pob pwnc o honi wedi ei datcuddio iddynt
 hwy,

hwy, ac ynawr iw gweled (*yn gymmynedig*)
 yn Scrifennadau *Moses* a'r Prophwydi. Canys (a) Caniad
 fel nad oedd ond un (a) Eglwys o ddechreuaid y 69.
 byd, felly nid oedd ond un (b) Ffydd yn perthyn (b) Eph.4.
 (*yn gyffredinol*) iddynt hwy a ninnau, ac i'r sawl 5.
 a ddelont ar ein hol ni. (c) Tit.1.3

VII.

O'R deuddeg Artiel o'r Gredo hon, mae'r
 cyntaf yn perthyny at *Dduw'r Tâd*: y chwech
 nessaf (sydd yn canlyn) at *Dduw'r Mâb*: yr
 wythfed at *Dduw'r Ispwyd glân*: Ar pedwar
 diweddaf at ystâd a chyflwr yr Eglwys, 'nybyd
 hwn ac yn y byd a ddaw.

VIII.

YR Artiel neu'r pwnc am ddescyniad Crist i Uf-
 fern, a ellir (*yn ddi-berigl*) ei ystyried un o'r
 ddwy ffordd hon.

1. Yn gyntaf, ddarfod iw Enaid Crist, (wedi
 ei farwolaeth) ddescyn i blith yr (a) y sprydion u. (a) Psa.16:
 fernol, er mwyn dangos a chyhoeddi iddynt
 nerth a gallu ei Dduwdod. *

* Yr hyn
 yw deonit

gliad hên Dadau'r Eglwys, a llawer o Scrifennu yddion
 parchedig yn yr amseroedd diweddaf.

2. Yr ail ystyr yw, y ddescyn o Crist i usfern;
 hynn yw, i ystâd a chyflwr y meirw, a'iddala
 et yno, dan allu marwolaeth, di i diwrnod. *

* Ac felly
 mae y

rhan swyaf o'r Scrifennu yddion diweddgar y a gymmeryd
 ystyr y geiriau hynn y.

(4)

IX.

(a) Date. **C** Redu'r Eglwys lân Catholic, yw credu fod gan
5.10. Dduw rai o holl (*a*) Dylwythau'r ddaiau,
(b) Act.15 wedi eu dewis a'u diehlyn, yn wafanaeth-ddy-
14. nion ac ya bobl etholedig iddo ei hün: y rhai a
(c) Act.20 Etholodd ef allan er mwyn (*b*) ei enw; a San-
32. teiddiodd (*c*) ef a'i yspryd, a alwodd i (*d*) y.
(d) Rhuf. stâd o râs; ac addarparodd i ogoniant tragwyd-
8.18. dol.

X.

C Redu Cymru y Sainff, yw credu fod holl
Fyddlon boble Dduw wedi eu cyffylltu yn-
ghyd (ac an-weledig rwymynn) fydd a chari-
(a) Col.2. ad.) a Christ eu pen (*a*): ac a'n gylld (un a'r
19. llall) gan gydfeddiannu dirgeledigaithau'r Eg-
Joh.1. 3. Iwys, a chyd-gyfrannu i'w gylld eu hollbethau
da, ysprydol ag amserol; megis rhai wedi eu
(b) Phil.2. bywhau gan yr un yspryd (*b*), a chanddynt
12. un enaid mewn llawer o gyrph.

XI.

(a) Luc: **C** Redu maddeuant pechedau, yw credu fod
24.47. Duw (o'i ewyllys da ei hunan ac yn rhâd) yn
Act.2. 38. maddeu ac yn pardyno eu pechedau i bechaduri-
(b) Rhuf. aid (*a*) edifiriol, trwy Ffydô yngchrist (*b*), heb
3. 24, 25, ddim haeddigaeth ond oedd (*c*) yngchrist; ac
26. heb ddim jawn ond yr hyn a wnaeth ef yn unic.
(c) 2Cor.5 A'i fod ef wedi rhoi gallu ac awdwrddod iw Eg-
18. Iwysi ddeclario (*d*) ac i gyhoeddi'r pardwn
(d) Mar.18. hyn (yn ei enw ef) ar bob achosion, ac a fyddo
18. cyflawn a chyfraithlawn.

XII.

YNICEN Gyffes, a Chyffes neu addefiad *A·thanasius*, ydynt ddeongliad ac eglurhâd ar Gredo'r Apostolion, o herwydd rhyw ym·ryson ac ymddadleua dyfodd yn yr Eglwys yr amseroedd i hynny; yn enwedig oblegit y fendi·gedig Drindod, a chnawdoliaeth Jesu Grist. Ond nid oes ynddynt hwy ddim o bwys a defnydd, nad yd yw yng'hredo'r Apostolion,

XIII.

HYMN y gogoniant, yr hon a Elwit *Gloria patri*, (hynny yw, *gogoniant i'r Tad ac i'r mab, ac i'r Tspryd glan*) sydd Gredo fer, ac megis erinhoâd a swm Credo'r Apostolion: yr hon a ar·serwyd yn yr Eglwys yngylch amser y Gym·manfa yn *Nice* fel arwydd i wneuthur gwahan iaeth rhwng y fawl a oeddent yn credu yn y Drin·dod yn iniawn, a'r fawl nad oeddent.

T Coleg, neu'r Weddi

BENDIGEDIG fyddo dy enw di Arglwydd am Byr holl Scrythur lân a roddaiſt i fod yn oleu·ni i'n traed ac yn llewyrch i'n (a) llwybrau yn enwedig am gymaint o honi a draddododd dy Apostolion sanctaidd i fod yn Rheol ffydd a jawn Grêd: ac i'n dangos i'th adnabod ti, yr unic wir Dduw, a'r hwn a anfonaif, Jesu Grist (b).

O Arglwydd, clawanega a chadarnha'r Ffydd
B 3

(a) Psa. 119
105.

(b) Joh. 17
3.

hon

hon ynoma, fwy fwy, fel gwedi 'n goruwchadailadu
 (c) i Cor. ar y (c) Graig à chadarn sail (d) y Prophwydi
 10.4. a'r Apostolion) y gallom sefyll yn ddiogel, yn
 (d) Eph. 2. ddi-sigl ac yn an-symmudedig yn erbyn holl bro-
 20. sedigaethau Satan; yn erbyn awelau cadarn er-
 lidiaeth, pa bryd bynnac y cyfodant; ac yn er-
 byn anadl af-jachus pob Twyliwr sydd beunydd
 yn cynllwyn i dwyllo ac i Lithio eneidiau an-
 wadal.
 (e) 1 Tim. Fel gan gadw gafael Sicr ar y gwylt (e) a
 6.20. roddwyd (un-waith) ini iw gadw, y gallom yn
 (f) 1 Pet. 1 y diwedd, gaffael diwedd ein ffydd (f), ses
 9. jechydwriaeth ein eneidiau, trwy Awdwr (g) a
 (g) Heba. 2 Pherffiddydd ein ffydd Jesi Grift y cyflawn.
 2. Am yr hwn y bendithiwn di; ac i'r hwn gyda
 thi (o Dâd) a'th sanctraidd Yspryd, y bo holl au-
 rhydedd, a gogoniant yr awr hon, ac yn dragy-
 wydd.

Am y Gorchymwynion.

I.

YR ail Eris bwnge o Grefydd Gristonog-
 awl yw'r Gorchymwynion: yn y rhai, a
 crynhoi'r (mewn ychydig eiriau) holl
 swmm y Gyfraith foesawl, neu Gyfraith
 (a) Gen. 2. gweithredoedd, a'r holl Ddyledion rhwymedig
 17. i'w gwneuthur trwy Einioes Dŷn.
 (b) Deut. Dymna Rheol ein hufudd-dod ni: Pren (a)gwy-
 30. 15. bodaeth y da a'r drwg; sydd yn dangos beth y'w
 (c) Rhuf. da (b) a pheth yw'r drwg (c); beth sy, iw
 2. 20. 7. 7. ganlyn, a pheth i'w ochelyd.

II.

NY ddi-rhythmodd Crist ddim o'r dêc Gor-chymyiaion, canys ymadrodd Rheswm y-dýn, a ohyfraith, a'u Sail a'u gwreiddin o fewn (a) Naturiaeth, fel na ellir na'i symmud na'i newid. (a) Rhuf. Tragwyddol Rheol Cyflawnder yw hi, i bawb, 2.14.15. hyd ddiweddy y bŷd.

Nid ydyw'r Esengyl yn dodi neb rhyw o bobl (ar un amser) yn rhydd oddiwrth ddyledion a rhwymedigaethau naturiol.

III.

Mae Crist Wedi'n rhyddhau ni oddiwrth Gyfraith y Ceremoniau (y rhai oeddent faych (a) anrhaith eu dioddef) ond nid oddiwrth Gyfraith y moesau, sefy dêc Gorchymwyn. (a) Mat. Mae ef hefyd, wedi'n rhyddhau ni oddiwrth (b) Deut: sarrigrwydd a manol-waith (b) y Gyfraith hon, 27.26. ond nid oddiwrth naturiol weddeiddra a'r rheswm sydd ynddi: fe a'n rhyddhâodd ni oddiwrth felltith y Gyfraith pryd y gwnaethpwyd ef yn (c) felltith trofom, gan ddioddef angen (c) Gal.3. melltigedig ar y Groes, dros ein pechodau. 13.

IV.

(a) Rhuf.

Mae'r Gyfraith hon yn (a) sanctaidd ac yn (b) Psa.19. berffraith (b); ac ynddi ystur (c) ysprydol, yn gydystadl a llethrenol; ac wedi ei rhoddi (c) Rhuf. i lywio ac i iniawnu'r holl ddýn, oddi allan (yn ei 7. aelodau) ac oddi fewn, yn holl fedduliau a bwriadau ei Galon. (d) Exod. 7.14. 20.17.

Crist (ac efe yn unic) a gyflawnodd (e) y (e) Mat.5. B 4 Ddeddf 17.

Ddeddf hon, hynny yw, a gadwodd bob titl a
Syllabho honi, heb droseddu. Ni chyflawnodd
ei ddim deffig a'r oedd ynddi, canys yr oedd hi
Psa. 119 yn gwbl-gyflawn a pherffaith, er y dechre-
96. uad (f).

V.

Mae Duw wedi amgyffred yr holl ddyled.
ion cynhedsol mewn dêc Gorchymwyn,
neu ddêg gair: ein Jachawdwr Crist a'u byr-
rhâdd i ddai orchymwyn. *Mat. 22. 26. St. Paul*
i ūn, sef Cariad: Cariad yw Cyflawnder y Gy-
fraith. *Rhuf. 13. 10.* hynny yw, Cariad tuac at
Dduw, a Chariad tuac at ddyn; tyna gyflawn
Swm y Ddeddf,

VI.

(a) *Deut. 6* R bod y Ddeddf mor gywrain, mor (a) ini,
5.awn, a chwbl berffaith ac na allwn ni ei
Mar. 22. 37 chadw a'i gwneuthur fal y (b) dylem, ac fal mae
(b) *Rhuf. 3* hithe yn gofyn. Etto (trwy râd Duw yn ein
20. cynhorhwy o) ni allwn ei chwplâucyn bellied
(c) *Gen. 6* (c) ac i fodloni Duw, trwy haeddigaeithau Crist.
9. Gwneuthur goreu ac a allom; ac ymosidio am y
Joh. 1. 1. pethau ni allom, yw'r cwbl ac y mae'r trugarog
Lîc. 1. 6. Dduw yn iddisgwyl ar ein dwylaw, yn hyn o
2. *Pet. 2. 8.* beth.

VII.

(a) *Mat. 22. 37.* **G**orchymwynion y llêch gyntaf, sy'n cyn-
iw gyfarwyddo ef i wasanaethu ei Greawdwr a o
(b) *Psa. 95* q, i addoli ef oddi fewn, ac oddi allan (b), fôl y mae
ef

ef yn rhwymedig: canys yr hwn a wnaeth y Corph a'r Enaid, sydd yn disgwyl am wasanaeth y ddau rhan; ac i ni ei ogoneddu ef yn y (c) Cor. Corphac yn yr (c) yspryd.

VIII.

Gorchymynion yr ail Léch sydd yn cyn: (a) Mat. 22
hwys dyled Dýn tuac at ei Gymydog; yr 39.
hwn y mae ef rhwymedig i'w garu (a) megis ef (b) Gal. 6.
ei hunan; nid yn unig o herwydd eu bod hwy 20.
yn gyd.griftnogion, ond hesyd yn gyd greaduri- (c) Act. 17
aid (b), wedi eu naddu allan or ūn (c) graig; 26.
wedi eu gwneuthur gan yr ūn llaw, ac ya dwyn Isa. 58. 7.
yr ūn nôd, argraph, a delw, sef delw eu (d) (d) 1. Cor.
Gwneuthurwr. 11.7.
Jac. 3.9.

IX.

Nid yw'r Gorchymynion ond ychydig mewn
rhifedi a byrr mewn geiriau, eto yn yr
ychydig hyn, mae llawer o fatter yngynhwys.
edig.

Canys lle mae Duw yn gorehymyn ūn rhin-
wedd Yn enwedig, y mae ef dan enw'r ūn
henno, yn gorchymyn pob rhinwedd dda arall
o'r ūn rhyw; a lle mae ef yn gwahardd ūn bai,
neu bechod wrth enw, mae et dan yr enw hw-
nw, yn gwahardd yr holl sciau a phechodau o'r
rhyw hwnnw.

X.

Le mae Duw yn gorchymyn ūn rhinwedd
ddda mae ef (dan yr ūn) yn gwahardd y pe-
chod syd gyferbyn a hi: A lle mae ef yn gwa-
hardd

hardd ūn pechod, mae ef (dan yr ūn) yn gor-chymwyn y rhinwedd sydd gyferbyn a'r pechod hwnw. Megis lle mae ef yn gwahardd lledratta mae ef (dan yr ūn) yn peri i bawb weithio, a thrafaelu yn eu galwedigaeth cyfraithlawn; a bôd yn ddiwall ag yn gynnill am eu pethau, fel (a) Amos 5.15. na byddo raid yddynt lledratta. Yr hwn a orchymwynodd (a) gasâu'r drwg, a orchymmy-nodd garu's da. Ila.1.16.17.

XI.

Le mae ūn dyled rhinweddol yn orchymynedig, y mae'r holl foddion a Sydd yn perthyny ac yn tueddu at y dyled bynnyn yn orchymynedig hefyd. A lle mae ūn pechod yn waharddedig, yno mae pob peth ac a allo gyffroi, neu annog dŷn i'r pechod hwnw yn wahardde-

* O fod yr dig hefyd. *

yfstar hyn

yn y gorchymynion, mae'n Fachawdwr Crist yn dangos (yn eglur) yny bregestha a wnaeth ef i ddeongli'r Ddeddf, yn y bummed a'r chweched bennod o Fathew. Ac y mae amryw leodd eraill o'r Scrythur lân yn dangos yr ūn peth os synnier yn dda wrth ei darllen.

Y Weddi.

O Sancteiddiaf Dâd, yr hwn wyt ogo neddus (a) mewn Sancteiddrwydd, ac a synny dy (a) Exod. 15.11. sansteiddio gan bawb ac a ddel yn agos at- (b) Levi.10 ewyllys i ni, a dangos pa fodd y mynnid dy wa- 31. sanaethu, a pha betha a synnyt eu gwneuthur (c) Pet.1. gennym tra fyddom drigianol mewna pebyll 14. cnawdol (c). Ti

Ti a roddais i in Gyfraith berffaith a sanctaidd i fod yn Rheol i'n hufudd-dod a'n holl weithre-doedd. Arglwydd agor ein llygaid fel y gweлом (d) ryfeddol bethau'r Gyfraith bon ; i adnabod ei chyflawnder a'i phŵrdeb, ai pherffeiddwrwydd hi.

18;

Scrifenna hi ar lêchau ein calonnau, fel ei gweлом hi (yno) ac y gwnelomi : cynnorthwya ni a'th sanctaidd yspryd, i gofleidio a chanlyn pôb rhin-wedd orchymmynedig ynddi, ae i ochelyd pôb bai a phechod ag a sydd waharddedig fel y bydom wnen burwyr dy air, ac nid yn wrandaswyr yn unic, yn twyllo ein eneidiâu (e).

22.

Ac er na allwn gyflawnu dy Gyfraith a'th orchymmynion mor gwbl ac y dylem, etro ni a atolygwn i ti dderbyn yr hyn a allom : Ti a wyd-dost ein an-allu, a pha beth yw dŷn, a pha ddefnydd sydd ynddo, ac ydwyt arserol i dderbyn yr ewyllys yn lle'r weithred : felly derbyn ein am-herffeiddwrdd ni a'n anghymmen usyddod, er ei twyn ef, yr hwn a berffeiddioedd dy ewyllys ymhôb peth, ac a gyflawnodd pôb cyflawnder, sef Jesu Crist ein unic cyfryngwr, a'n Pryniaw-dwr, Amen.

Am Weddi'r Arglwydd.

I.

Nid oes neb yn y bŷd hwn mor gyflawn a chyfoethawg nad oes arno ef eisieu rhyw beth : ac nad rhaid iddo geisio (a) Jonah cyflawnu ei ddifygion allan o hono ei hunan. Mac (a) Naturiaeth yn dywedid ac yn dan-Act, 10. 2. 1.5.6. gos

(13)

gos i ni, mae Gweddi ac ersyniad yw'r unic ffordd
i gael y cyflawniâd hyn; a bôd rhaid gwneuthur
(b) 2 Cor. 3.5. gweddi ostyngedig at ôn, 'r hwn y mae ganddo
bôd peth, ac heb arno eisieu dim (b).

II.

(a) Eph.

(2.4.) R bôd Duw yn gyfoethawg mewn trugaredd
(b) Mat. 5. 6. 21. 12. tuac at (a) bawb ac yn gwybod ein anghen-
Psa. 50. 15. ni erchi cyn y rhoddo ef (b), mae efen edrych
Phil. 4. 6. yn ôl i ni gydnabod ein (c) deffigion a'n gwendid,
(c) Jac. 1. a derchafu ein gweddian reilwng atro ef. ac yno
6. efe a ddyru atebi i'n deisfyiadau o byddant (d) cy-
(d) Jac. 4. siawn a gweddol.
6.

III.

(a) Job 37. 19. **M**ae y rhan fwyaf o ddynion yn (a) nwybo-
(b) Rhuf. 8. Weddi; ac heb wybod pa foddy gweddiant fel
26. y dylent (b); sef yn ôl ewyllys (c) Duw. O
(c) Joh. 5 herwydd hyany, fe ddarfu i'n Jachawdwr Crist
14. (ar (d) ddeisfyiad ei Ddylscyblion) osod gwersau
(d) Lûc. i lawr i'r achos hynny: gan roddi yddynt gy-
11. 12. flawn ffûrfa dûll o Weddi, yr hon a ellyr ei ho-
Job 35. 13. ffwrwmmu yn ddiofn, heb berigl o wneuthur eir-
chion anghyfraithlawn, anghall, neu an-wedd-
aidd.

IV.

Mae'r ffûrfa eiriau jachus (a draddododd
ein Jachawdwr Crist Mat. 6. 6. Lûc. 11.
(b) yn Weddi ffurfiol o honi ei hunan: nid yn
unic yn Siamp! neu battwrn i wneuthur gweddiau
wrthi,

wrthi, ond yn weddi gyflawn, berffaith, yn cynhwys swan ein holl ddeffigion; ac yn gweddyl i bob dyn, bob amser, ac ar bob achosion.

V.

FEl y mae hi yn weddi berffaith o honi ei hunan, felly mae hi yn ddeddf neu gyfraich i'r holl weddiau, a gydweddo a phob anghen ac a phob achosion priodol i bob dyn: ac yn standard neu fesur i holi a phrofi'r holl weddiau eraill a wneler, a'u ydynt hwy yn gymhwys with y patrwm, a roddwyd ar y mynydd. *

* Sef y
mynydd

Ile a gwnaeth Crist ei Bregeth gyntaf, ac yn yr hon, y dy scod eif y weddi hon, Mat. 5. 1. Mat. 6. 6.

VI.

Mae gweddi'r Arglwydd yn rhagori mac (wrth bob rhefwm) i'w chyfrif yn uchelach ei braint, na'r holl weddiau a wnelo dynion.

1. Yn gyntaf o herwydd odidawgwydd yr (a) Cor. 1 Athro yr hwn oedd (a) Ddoethineb ei Däd, ac yn yr hwn yr oedd holl drysorau (b) doethineb (b) Col. 2. yn guddiedig; ac i'r hwn ni foddwyd yr yspryd wrth (c) fesur.

24:

3.

(c) Joh. 3.

34.

2. Yn ail, o herwydd y gallu sydd gan y Weddi hon gyd a Duw yn amgenach na gweddiau eraill, (fel y mae 'n rhefwm mol i ni gredu) pan y byddom yn gweddio ar y Täd, nid yn unig yn enw ei Fâb (d) ond hefyd y geiriau ei Fab, Ei unic (d) Joh. 16 Fab, yn yr hwn ei bodlonwyd. 23.

VII.

VII.

(a) Mat.

21.22. **G**ydâ'r Weddi hon (fel gydâ gweddiau eraill)
Jac.1.6. mae yn rhaid bod gwir (a) ffydd, duwiol
(b) Jac. 5. (b) daerineb, (c) gosflyng eiddrwdd calon a'gwid-
15,16. dol barch (d): Heb y rhai hyn (er godidaw-
(c)Luc.18 grwdd i weddi o honi ei hunan, neu'r Athro
13. a'i gwnaeth hi) eto ni bydd hi ond an-fuddiol
(d)Eccl.5. i'r gweddiwr ac anghymeradwy gerbron Duw.

1.

VILL.

Yngweddi'r Arglwydd e'in dyscyr i weddio dros fagad gan ddywedyd [*Ein Tâd*] ond yn y Gredo y dyscyr ni y gredu trôsom ein hunain, gan ddiwedyd [*Credaf yn Nuw Dâd*].

I hyfryd ymddygiad yng Nghymru, gan ei fod yn gadweddig trwy ei hunan, gan ei fod ef yn gadweddig trwy ei

(a) Habb. ffydd ei hŷn ac nid trwy ffydd neb arall (a).

2.4. Ond mae'n rhaid i ni weddio dros eraill : canys fel y mae Cariad yn dechreu gartref ond nid yw yn diweddu yno : felly mae gwaddi ('r hon sydd

(b) i Tim: ganghen o gariad) er bod un̄ troed yddig gærref, heb summud, mae'r droed arall (fel troed v. Cym-

Jac. 1.16. *pas*) yn amgylchynu yr holl syd (b).

Jac. 1.16. *pas*) yn amgylchynu yr holl fydd (b).

IX.

YN y Weddi hon, mae chwech arch, neu ddei-syhad, wedi eu rhannu 'n gymhwys, rhwng Duw a dŷn.

Y tri { 1. San&teiddier dy enw, &c. } Sy'n per-
 eyntaf { 2. Deuet dy deyrnas, &c. } thyny i
 { 3. Byt dy ewyllisar, &c. } Dduw.

Y

Y tri (a) 1. Dyro i ni heddyw, &c.
 diwed- (b) 2. Maddeu i ni ein, &c. (c) Sy'n perthy
 daf. (d) 3. Nac arwain ni y, &c. (e) ny at ddŷa.

X.

GWeddio yn *lladin*, neu ryw jaith ddicithr,
 nad yw'r gynulleidfa yn ei deall, sydd anghy-
 fraithlawn, o herwydd ei bôd yn an-ffrwyth-
 lawn (a) i adailadaeth : A gweddio yn *ddi-*
symmwth ac yn ddi-ddarbod (b) heb baratoi'r galon
 a'r tafod) sydd risig ac ehudi wydd, heb ysturied
 mawrhydi Duw, *i fod ef yny* (b) *nef, a ninnau ar*
y ddalar. (c) *Eccl 5. 2.*

X I.

* Felly

DArllain neu adrodd gweddiau a wneilo er- mae Mr.
 Perkins
 draill, a ddychon * fod môr fuddiol a chy- (gwt du-
 meradwy a'r gweddiau a wnelom ein hunain; wiol dys-
 ac fe a ellir mynach arferu'r ūn weddi (sel y cedig) ac
 gwnaeth ein Jachawdwyr (a) Crist cyhyd ac y eraill, yn
 bo'r ūn Rhâd yn eisiau i ni. *Nid am ywio ymadro-* eraill, yn
ddion, na newydd drwsiadu eirchion y mae Duw yn (a) Mar.
ymboffi ynddynt. 26. 24.

X II.

NId ydiw siccar na gwarantedig i neb ddodi
 heibio ('n gwbl) Weddi'r Arglwydd, er
 ein bôd yn fedrus i wneuthur gweddiau o bôb sŵr:
 canys yr hwn a'i gwnaeth hi, a orchymwynnodd
 i'w harferu (a): Fel nad yw Gweddi'r Ar- (a) Lluc 17.
 glwydd yn caued allan weddiau eraill, felly ni
 ddyleu gweddiau eraill gaued allan y Weddi hon
 a sydd fel hâlen yn rhoi blâs dai bob defosiwn.
2.
Mae'n

Mae'n addas ei harferu yn nechreuad neu yn
niwedd ein desfisionau, fel yr oedd y brif eglwys
(neu'r ffyddloniaid ac oedd nessaf at amser yr
Apostolion) yn aferdig i wneuthur.

T Weddi.

Gogoneddusaf Arglwydd Dduw, yr hwn y
mae dy sylwedd yn anfeidrol a' th fawrhy-
di yn an-fesuredig, mor brin yr ydym yn
(a) Job 37. dy adnabod ti? ni allwm drefnu ein geriau (a)
19. tuac attat o herwydd tywyllwch.

Yr ydym yn cydnabod mae Creaduriaid gweig-
gion, gwael ydym oll, yn llawn o ddeffygion;
gweigion bethau yn llawn o feddyliau a dynunia.

(b) Jac. 4.3 dau ofer; ac yn synych heb (b) gael y perthau a
Job 35.13 geisior, o eisieu ceisio fely dylem, o herwydd bôd
ein gweddiau (yn synych) ya dy ddigio, oblegit
eu cymmystu a ffolineb a gwagedd.

Mawr drugaredd a thiriondeb a ddangosaiſt
i'th wasanaeth-ddynion, pan foddaist i ni ffûrf
o eiriau jachus i'n cyfarwyddo pa fod y dî-
wetton wrthir, i'n dangos beth sydd weddus
i'w ceisio genuit, ac i'rithau eu caniattau.

(c) Is. 51.16. O Arglwydd megis a dodaist dy eiriau yn (c)
ein geneuaau, fel y dôd dy yspryd yn eini calonau,
fel y gallom weddio mewn nerth ac ymddango-
siad yr yspryd: fel y bo i ni dderchafu dwylaw
pûr, a chalonau glân tuac attat ti, ac y gwiſcom
am danom ddyledus bârchi, a duwiol ofn, pa bryd
bynnac y gwnelom ein gweddiau attat', etto
(d) Lûc. 15 mewn gwir a diogel obaith dy fôd ti, yn Dâd i ni,
18. er nad ydym ni (d) deilwng i'n galw yn blant i ti, a
bôd

bôd gennym Ddadleuwr gydâ thi yr Tâd yr hwn i Joh.2.1.
a'n dysodd i weddio a dywedyd.

Ein Tâd yr hwn, &c.

Am y Sacramentau.

I.

Sacramentau'r Testament newydd ydynt rywo arwyddion gweledig a ordeiniwyd gan Grifft ein Jachawdwr, i'n cyfeirio at ryw râs anweledig, yr hon a arwyddocair ganddynt, ac a hebryngir ynddynt i bob Derbyaiwr teilwng.

II.

YSacramentau hyn a ordeiniwd mewn defnyddion corphorol a gweledig, o herwydd gwendid dŷn; yr hwn mae'n rhaid athrawi-aethu ei ddeall mewna dirgeledigaethau nefawl, a chyffroi ei galon tuac at orchwyliaethau crefydol trwy gynhorhwy ffurflau, arwyddion, a gwrthddrychiadau gweledig.

III.

NIdyw'r Sacramentau yn gweithio grâs o honyat ei hunain, trwy ryw rinwedd yn glynn ynddynt; ond trwy'r (a) undeb gadarn (a) a Cof. 10.16. a'r cyd-berthynasiad sydd rhwng yr arwydd a'r
C peth

petha arwyddocair ; A thrwy yspryd a gallu
(b) Mat. 28 Crist yn **(b)** cyd-gerdded gýdâ ei ordeiniadau
 20. (yr hwn ny thwylla neb a drychiolaethau) lla-
 wer o lês a dderbynir ynddynt a thrwyddynr,
 lle na byddo'r cyfrannogion yn gosod tramgwydd
 a rhwysir trwy eu anheilungdod eu hunain.

IV.

Nid oes ond dau Sacrement, ac a jawn elwir
 selly ac sydynt anghenheidol (*i bawb*) i
(a) Mat. 28 jechydwriaeth : *lef* **(a)** Bedydd a **(b)** Swpper yr
 19. Arglwydd : y naill, sydd Sacrement o râdd neu'r
(b) Mat. 26 urddiad cyntaf, neu dderbyniad dŷn i'r Eglwys
 26.27. weledig : a'r llall, sydd Sacrement neu arwydd
 o'i gadw a'i gynnal ef yn yr Eglwys honno.

V.

Y Sacrement, a jawn-wleinidogaeth Gair Duw
(a) Mat. 8 ydynt arwyddion a nodau i adnabod gwir
 20. 28.19 **(a)** Eglwys Grifft . lle gorchwyliaethir y rhai hyn
Act. 2.42. ac eu trefnir yn jawn, yno mae gwir Eglwys :
 ond lle mae'n yn ddeffyg, fe all bed tyrsfa neu
 Gynnulleidfa, ond nid Eglwys eu gelwir hwynt, heb
 y ddau beth hyn.

VI.

(a) Gen. 17 **B** Edydd a ordeiniwyd nid yn unic yn **(a)** ar-
 11. wydd o'r cyfammod newydd, neu ordein-
(b) Rhuf. 4 hâd i wneuthur gwahaniaeth rhwng ffyddloniaid
 11. ac an-ffyddloniaid, ond hefyd yn **(b)** *in seli* i siccer-
 hâw ac i hehrwng addewidion Duw a wnaeth-
(c) Mar. 16 pwyd ynghrist i bôb aelod o'i Eglwys ef ; ac felly
 16. ân o foddion jechydwriaeth yw'r Sacrement hwn
Act. 2.38. i'r ffyddloniaid **(c)**.

VII.

VII.

Dîrmygu neu ysceuluso'r ordeinhâd hwn, (a) Joh.14
 neu ddefod Bedydd y dwfr (lle bo ef yw ei
 gael) sydd bechod embeidus i Enaid dŷn, ac nid (b) Lûc 7.
 yw ddim lai na dîrmygu (a) Crist, Awdwr yr
 ordeinhâd, ac ym wrthod a chynghor Duw ei (c) Exo.4.
 hûn (b). Fe enynnodd digofaint Duw (yn ddir-
 fawr) wrth Moses (c)eisieu enwaedu ar ei blent- (d) Gen.17
 yn, ar yr amser terfynedig gan (d) orchymyn 12.
 Duw.

VIII.

Mae plant Rhieni ffyddlon yn addas i
 dderbyn Sacrement y Bedydd, fel ac yr
 oed plant yr Israeliaid i dderbyn yr enwaediad (a) Gen.
 pan yr oedd ynt wytñ niwrnod oed (a). Ac lle 17.12.
 bo ond ân o'r Rhieni yn (b) Credu, mae'r plant (b) 1 Cor.7
 i'w cael eu derbyu i holl freintiau a phriodoldeb 14.
 yr Eglwys a'r sydd yn perthynu at yr ân hwnaw; Rhus.11.16
 o herwydd ei ffydd.

IX.

Swppyr yr Arglwydd a ddarparwyd gan ein
 Jachawdwr Crist, nid yn unic er (a) coffad- (a) Lûc.
 wriaeth am ei angen ef, ond hefyd er cyfran. 22.19:
 niad ei haeddigetaethau i'r Derbyniwr (b) teil. 1 Cor.11.24
 wng, i chwanegu serch a chariad persaith ym- (b) 1 Cor.
 hlich y Sainct; ac er mwyn Sicerhâu eu ffydd a'u 10.16.
 Cariad hwy at Dduw trwy'r arwyddion a'r (c) Joh.4
 gwyfflon gweledig hynny o'i fawr gariad ef tuac 114
 atrynt (c) hwy.

X.

(a) 1 Cor. ii 26. **E**R mwyn jawn-dderbyn y Sacrament hwn,
mae'n anghenrheidiol i ddŷn holi ei (a)
hunau (nid holi neb arall) pa un a'i fod ef yn
deilwng a nad yw: O herwydd nad rhaid i un
dyn di-fwydd neu an-urddol roi cyfrif am becho-
dau eraill ger bron Duw, oni ddigwydd ei fod ef
(b) 1 Sam. yn euog a honynt hwy, o (b) ran cyngor, neu
12.9. gyd-ddwyn (c), neu ysceuluso rhyw beth o'r
(c) Act. 8.1 pechodau hynny a allasei ef ei rwystro, neu'r cys-
fryw.

XI.

MYnych 'arferu Swpper yr Arglwydd
(mewn tresu weddol a diladwy) heb
law amryw ddoniau eraill sydd anian-fuddiol i'n
hannog i dduwioldêb, a sancteiddrwdd Buchedd.
(a) 1 Cor. ii 28. Canys wrth hynny ein rhybuddir ac y gelwir ar-
(b) Psa 77. aerh; i fanol holi ein (a) hunain, i chwilio ein
6. (b) monwesau; i lanhâu'r hên surdos (c) a
(c) 1 Cor. 5 phob budreddi a fyddo o'n tu sewn, ac i ad-new-
6. yddu ein addunedau i wasanaethu Duw yn brys-
furach, ac a rhagor o ofalwch.

XII.

Nid yw'r Sacramentau hyn i barhau yn unic
(a) 1 Cor. 11.26. dros ennyd o amser, ond i'w harferu yn
yr Eglwys hyd nes delo (a) Crist drachesfn: canys
(b) Phil. 3. ni ddychon ân Cristion dyfu i'r fath berfeiddr-
12. wydd, (b) yn y bŷd hwn ac y dychon ef fod
Rhuf. 7.14 uwchlaw Ordeinhâdau ac heb arno ddeffyg eu
cynnhor-

cynnorthwy hwnt, naill i iniawni ei ddeall,
neu i sywoccâu ei gôf, neu i wresogi ei galon, a
chwanegu eisferch tuac ar y pethau odd-uchod.

XIII.

YRhai a alwyd yn gyfraithlawn i weinidogaethau Eglwyfig, ydynt (*yn unig*) *a*) weini-digion cysfraithlon o'r Sacramentau. Hwynt hwy ydynt *Geidwaidy Sêlau*; a iddint hwy yr ymddiriedwyd i'w cysfanosodi, a'u cyfrannu i'r fewl a'u dymunant, ac ydynt addas barodoli-ddint, ac nid i neb arall.

T Weddi.

OFendigedig Arglwydd, ti a fuost râslawn i'ch bobl a rhyfeddol yn dy holl weichred-doedd tuac at feibion dynion: bû deilwng (*a*) *Yn y genit.* (*er pan ein gwneithost er dy fwyn dy huan*) drefnu a chyfarwyddo ein camrau tuac attat, (*b*) *Yn y Gredo:* a'n gosod yn y llwybrausy'n tywys i fwyd tra-gwyddol; gan *ein dangos* (*a*), i jawn gredu ynor, ac mynion. i rodio yn (*b*) iniawn o'ch flaen di; ac yn ein holl (*c*) *Yng-erfyniau* (*c*) i ddywedyd geiriau gweddus a weddi'r deallus wrthit.

Bu wiw gennit (ymhellach) roddi i ni gynhor. thwyau a moddion i gyflawnu'r holl ddyledion hyn, sef dy Sacramentau sanctaidd, y rhai a or-deiniaist i faethu a shadarnhau ein ffydd ynoti; i enynnau Cariad tuac attat; i cosuhau ein erfynion; ac i sicerhau (*d*) ac i felu i ni'r holl adde-widion grasawl a wnaethost i'th Eglwys yn dy (*d*) Rhuf. annwyl fâb.

4.11.

O Arglwydd dysc i ni arseru'r cynorthwyaus
hyn yn weddus, yn barchedig ac yn ddiolch-
gar, fel dy Ordeiniadau sanctaidd ti dy hŷn; cyn-
nal a chadw hwynt (bôb arser) yn ein plith a
bydded dy yspryd sanctaid yn bresenol gydâ hwy-
nt yn oestadol: fel y byddont ffiwythlon a bud-
diol i weitharedu ynom yr holl bethau daionus i'r
thai'r ordeiniwyd hwŷnt gennit.

Arglywydd gwrando, o'r nesoedd, o fangre dy
breswylfod, a maddeu bechoda'u'r wlâd becha-
durus hon, jachâ ein clwysau, adailada ddimisfri-
aeth ein tir, cyweiria ein rhwygau a'n hadwyau:

(e) II. 58.12 *Tydi'r hwn a elwir yn Gaewr (e) yr Adwy, yn Gy-
weiriwry llwybrau i gyfanneddu ynddynt: bydded*
(f) II. 3.6,7 *ein cwmp (f) nî dan dy law, a bydd yn Fachâwdwr
i ni.*

Dywed wrth bohl y wlâd a'r deyrnas hon fel
y dywedaist (gynt) wrth dy hên bohl Israel, mi
(g) Jer. 33. *a ddygaf iddyns jechyd a meddiggyniaeth, ac mi a
6. meddiggyniaethas hwynt ac a ddatcuddiaf iddyns
amlder o heddwch a gwirionedd (g).*

Caniattâ hyn er mwyn dy drugareddau dy
hŷn; brysia i'n cynhorthwyo o Arglwydd Dduw
ein Jechydwriaeth.

Am y Gredo.

PA sawl rhan sydd i'r Grefydd Cristno-lawl?

Pedair rhan gyffredinol, y rhai a gosfleidir ac a dderbynir (yn barchedig) gan holl Eglwys Dduw trwy'r býd, ac ydynt yn cynhwys holl gorff Duwiolaeth, sef y Gredo, y deuorchymyn, gweddi'r Arglwydd a'r Sacrafenau.

Beth yw godidawgrwydd neu rago'r fraint Dyn uwchlaw'r Creaduriaid eraill?

Megis ac y gwnaethpwyd Dŷn mewn dûll a modd rhagorol oddiwrth y Creaduriaid eraill felly'r ordeiniwyd efi ddiwedda chyflwr rhagorol, sef tragwyddol ddedwyddwch: Ac er cafael o honaw'r dedwyddwch hwnw, Duw a ddangosodd iddo, pa bethau sydd i'w gwneurhur a pha fodion i'w harseru os gwnaiff ef jawn ddefnydd honynnt.

Beth yw'r moddian a ordeiniodd Duw tuac at gaf-faelieth y tragwyddol ddedwyddwch.

Y ddau beth hyn yu bennaf. 1. Yn gyntaf jawn gredu yn Nuw. 2. Yn ail, iniawn radio o'i flaen ef, sef yn ôl ei ewyllis ef a fancgyd yn y Gair.

Pa'r Air ydych chi yn y feddwl?

Yr Scrythur lân, yr hon a rodde Duw i fod yn Rheol ddi-dwyll ffydd a moesau Bywyd a Chrêd: yr hon sydd yn cynhwys holl byngciachus ac anghen rheidiol wýbodaeth, i wneuthur Gŵr Duw yn berffaith, ac i dywys efi'r dêd wydd

wydd ddiwedd a darparwyd iddo.

Po'r rai yw'r byngciau pennaf o ffydd a gwir Gred?

Y gwreiddiol byngciau pennaf, anghenheidol i bawb eu derbyn a'u credu, a grynhoir mewn deuddeg Articl, y rhai a gynhwysir ynghredo'r Apostolion: yr hon Gredo sydd allwydd neu agoriad i'r holl athrawiaethol byngciau e-rail.

Beth sydd iw dybied am y Patriarch (ac eraill o'r hen amser) cyn gwneuthur y ffürf hon o Gyffes?

Gwasanaethwyr Dow yn yr hên'amser oedd ynt yn gadwedig trwy'r ffydd gynhwysedig yn y Gredo hon, gan fôd pob pwngc o honi wedi eu datcuddio iddynt, ac yn awr iw gweled (yn gymmudsedig) yn Scrifennadau Moses a'r Prophwydi: Canys fel nad oedd ond un Eglwys o ddechreuad y Býd, felly nid oedd ond un ffydd yn perthyn (yn gyffredinol) iddynt hwy a ninnau, ac i bawb a ddêl ar ei hól ni:

At ba ryw bethau mae'r deuddeg Articl hynny yn perthynu?

Mae un, sef y cyntaf yn perthynu at Dduw'r Tâd; yr chwech nesaf, at Dduw'r mân: a'r wythfed, at Dduw'r yspryd glam: y pedwar di-weddaf sydd oblegit ystâd a chyflwr yr Eglwys yn y býd hwn, a'r býd addaw.

Beth yw ystur geirian'r Artiel, am ddescyniad Crist i Uffern?

Y pwngc hwnw a ellir ei ddeall (yn ddi-benrigl) ddwy flordd:

1. Yn gyntaf ddarfod i Enaid Crist ddescyn i blith yr yspridion aflen, i'r lle perthynafol iddynt, er mwyn amlûgu gallu ei Dwdod iddyat, nid i ddioddef dim.

2. Yr ail, yw hwn : ddarfod i Crist ddescyn i gyflwr y meirw, a'i ddala ef yno, dan bôwer neu allu marwolaeth, dri diwrnod. A hynny oedd descyniad Crist i Uffern, medd eraill.

Beth yw Credu'r Eglwys lân Catholic ?

Hynny yw, fod gan Dduw (cymhlyth holl dylwythau a chenhedlathau'r ddaiar) rai gwafan-aeth-ddynion dewisedig, a phobl etholedig : y rhai a dynnodd ef allan er mwyn ei enw ei hûn ; a sancteiddiod a'i yspryd ; a alwodd i stâd o Râs, ac a Ordeinioedd i fywyd tragwyddol.

Beth yw credu Cymmrân y Saïnt ?

Credu Cymmrân y Saïnt, yw credu fod holl ffyddlon bobl Dduw wedi eu cydfylltu ynghyd (ag an-wledeg rwymyn ffydd a Chariad) a Christ eu pen ; ac a'u gelydd (ân a'r llall) gan gydfeddiannu Dirgeledigaethau'r Eglwys ; a chydgyfrannu eu holl berthau da (ysprydol ac amserol) yn eu plith, megis rhai wedi eu byhwau ac ân yspryd, a chanddynt ân enaid mewn llawer o gyrph.

Beth yw credu Maddeuant pechodaù ?

Hynny yw, fod Duw o'i Ewyllys ei hunan yn maddeu eu pechodaù i bechaduriaid etiseiriolya rhâd, tiwy ffydd yng-Hrist, heb wneuthur dim jawn o honynt eu hunain ; na chyfrif iddynt ddim haeddigaethau, ond haeddigaethau Crist yn unic. A'i fod wedi rhoddi ! Awdwrddod i'w Eglwys i ddeclarïo ac i franegu'r Pardwn neu'r maddeuant hyn, ar bob achosfion cyfawn a chyfraithlawn.

Onid oes rhagor o byngciau a Chyffesiadau ffydd heb law y rhai hyn ?

Nâg oes, canys Cyffes Athanasius, a'r Nicen Gyffes, nid ydynt ond deongliad ac Eglurhâdar Grëda'r Apostolion, o herwydd rhyw ymryson

ac ymddadleu a dyfodd yn yr Eglwys yn yr amseroedd hynny ; yn enwedig o blegit y fendife dig Drindod a chnawdoliaeth ein Jachawdwyr Crist : ond nid oes ynddynt hwy ddim (O bwys a defnydd) nad ydyw yng-Hredo 'r Apostoli on.

Amba achos y dywedyd neu y canid Gloria Patri yn yr Eglwys ?

Ffurf o Gredo fer oedd hi, ac megis byrrhâd a swamm Credo'r Apostoli on ; yr hon a arferwyd yn yr Eglwys ynghylch amser y Gymmanfa yn Nice, i fod yn arwydd i wneuthur gwahaniaeth rhwng y rhai oeddent yn jawn-gred u yn y Drindod, a'r sawl nad oddent.

Am y Gorchymynion.

BEHWY'R AIL BWNGO GREFYDD GRIFTNOGAWL ?
Y Gorchymynion, y rhai (mewn ychydig eiriau) ydynt yn cynhwys yr holl Gyfraith Foral a'r holl swyddau dyledus i'w gwneuthur ym-mwyd Dŷn. Hon yw Rheol ein hufudd-dod; Pren gwybodaeth da a drwg ; sydd yn dangoes beth sydd i'w ganlyn a pheth i'w ochelyd.

Oni ddarfu i'n Jachawdwyr Crist ddi rymmu'r Gorchymynion ?

Na ddo : Canys ymadrodd Rheswm y'wr Gyfraith hon ; Cyfraith wedi ei sylfaenu a'i gwreiddio o fewn Naturiaeth : ac o herwydd hynny, ni ellir na'i symmud na'i newid : Tragwyddol Rheol cyflawnder ydyw hi i bôb dyn ymhôb oes, hyd ddiwedd ybyd. Nid yw'r Efengil (ar un amser) yn rhyddhâu neb rhyw bobl oddiwrth ddyledion naturiol.

Ond

Ond y mae'r Scrythur yn dywedyd, Nad ydym dan y ddeddf, ond dan Râs : gan hynny enid ydym yn rhydd oddiwrth y Ddeddf?

Crist a'n rhyddhâodd ni oddiwrth Gyfraith y ceremoniau (yr hon oedd faich anrhaith i oddel) nid oddiwrth Gyfraith moesau sef y dec Gorchy, myn. Fe a'n rhyddhâodd ni hefyd oddiwrth sartigwydd a manol-waith Gyfraith y moesau, ond nid oddiwrth y naturiol weddeidd-dra a'r rhefwm sydd ynddi ; fe a'n rhyddhâodd ni oddiwrth felltith yr holl Gyfraith, pan y gwnaeth-pwyd ef yn felltith drosom, gan ddioddef angen melltigedig ar y Groes, am ein pechodau.

A ydyw hon yn Gyfraith berffaith yr hon nid rhaid ei gwellhâu ?

Ydyw : mae hi yn Gyfraith sanctaidd, a chwblberffaith ; ac ynddi ystur ysprydol yn gy-fatl a llythrennol ; wedi ei rhoeddi i iniawnu'r holl ddyn o'r tu allan (yn ei acelodau) ac o'r tu fewn, yn ei feddyliau a bwriadau ei galon. Crist a ddaeth i gyflawnu'r Gyfraith hon (ac a wnaeth felly) gan gadw pob titl a syllabha honi, heb droseddu : Ni chwplâodd ef ddim deffigion a'r oedd ynddi, canys yr oedd hi yn gwbl-gyflawn a pherffaith o'r dechreud.

Onid ydyw dyledion Dyn yn y bywyd ymma yn ammlor ifedi ?

Ydynt, etto Duw (yn ei anrhaith ddoethineb) a'u crynhôdd eu gyd oll, ac a'u cydnhwysodd mewn dec gorchymyn, neu ddec Gair, fel y gelw Moses hwynt : Crist a'u cynhillodd i ddan, St. Paul i un, hynny yw i Gariad, Cariad yw cy-flawnder y Gyfraith ; hynny yw, Cariad tuac at Dduw a Chariad tuac at ein cymddydog : hynny yw cwbl swmm y Gyfraith foesawl, neuforal.

A ydyw bosibl i neb gyflawnu'r Gyfraith hon ?

Er bod y Gyfraith mor gywreia, ac mor ini-
awn a chwbl berffaith, ac na all neb ei chadw,
a'i gwneuthur mor gyflawn ac y dylent, ac y
mae hitheu yn gofyn, etro (trwy râd Duw yn ein
cynnorthwywo) fe a ellir y gwneuthur hi cyn
belled ac i fodion i Duw, trwy hæddigaethau Crist:
gwneuthur oreu ac allom, ac ymofidio am y pe-
thau ni allom eu gwneuthur, yw'r cwbl ac y mae'r
trugarog Dduw yn dyfgwyl ar ein dwylaw, yn
hyn o beth.

Beth yw dyledion y llêch gyntaf?

Gorchymynion y llêch gyntaf, sy'n cynhwys
dyled dŷn tuac at Dduw, yn ei gyfarwyddo ef i
wasanaethu ei Greawdwr ac i addoli ef oddi
sewn ac oddi allan; fel y mae ef yn rhwymedig :
Cany, yr hwn a wnaeth y Corph a'r Enaid sydd
yn disgwyl am wasanaeth y ddau ran; ac i ni o-
goneddu ef yn y corph ac yn yr yspryd.

Beth yw dyledion yr ail Lêch ?

Gorchymynion yr ail Lêch ydynt yn cynhwys
dyled Dŷn tuac at ei Gymydog : yr hwn y mae
ef yn rhwymedig ei garu, megis ei hun : nid
yn unic o herwydd eu bôd yu gydd grifnogion,
ond hesyd am eu bôd yn gyd-greaduriaid, wedi
eu naddu allan o'r ūn graig, eu gwneuthur gan
yr ūn llaw, ac yn dwy়u yr ūn argraff, llŵn a
delw, sef delw eu gwneuthur wr cill dau.

*Mae'r Gorchymynion yn aml o'rif ac yn fyr mewn
geiriau : onid ydynt yn cynhwys ychwaneg mewn y-
stur, nac mewn geiriau ?*

Ydynt fwy o lawer, ac y mae Rheolau i ddan-
gos pa gymaint eu mae'nt yn ei ddwyn : yn
gyntaf.

Lle mae ūn Rhinwedd dda orchymnedig
wrth ei henw, yno mae'r holl rinweddau da e-
raill o'r ūn rhyw yn orchymnedig hefyd. A lle
mae

mae ūn bai neu bechod yn waharddedig, yno mae'r holl felau a phcchodau o'r rhyw hynny, dan enw'r ūn hwnnw yn waharddedig hefyd.

A oes Rheolau ymhellach i fesur ehangder y Gor-chymynion?

Oes, dau ychwaneg. 1. Llê mae ūn Rhinwedd yn orchymynedig, yno mae'r bai neu'r pechod sydd wrthwyneb iddi yn waharddedig hefyd: a llê mae ūn bai nea bechod yn waharddedig, yno mae'r rhinwedd sydd gyferbyn a'r pechod hwnnw yn orchymynedig dan yr ūn. Megis llê mae lledrad yn waharddedig, yno mae poen a llasur oneit (yn ein galwedigaeth) a chynnilddeb am ein pethau, yn orchymynedig hefyd, fel na byddo dim achos i ddynion ledratta rhag eisiau.

Beth yw'r Rheol arall?

Pa le bynnac y mae ūn dyled neu swydd yn orchymynedig, yno mae pob peth perthynasol a buddiol i hebrwng dŷn at y dyled hwnnw, yn orchymynedig hefyd: a llê mae ūn pechod yn waharddedig, yno mae pob peth a allo gyffroi, neu annog dyn i'r pechod hwnnw, yn waharddedig hefyd.

Am Weddi'r Arglwydd.

Pâb am mae'n rhaid gweddio?

O herwydd nad oes ūn dyn (yn y byd hwn) mor gyflawn nad oes arno ef eisieu rhyw beth; ac ya rhaid iddo geisio cyflawnad i'r eisieu hynny allan o hono ei hunan: mae naturiaeth yn dangos ac yn dysgu i ni, mae Gweddi neu erfyniad yw'r ffordd i gael cyflawnu'r eisieu hynny; a bod yn rhaid gwseuthur gweddi ac erfyniad at ryw ūn

fin a sydd lawn o'r cwbl, yn meddiannu pob perth,
ac heb arno ddim deffyg.

*Mae Duw yn llawn daioni, ac yn gwybod ein holl
angearheidian, paraid (gan hyny) i ymbil âg ef, a
gweddio arno?*

Er bod Duw yn gyfoethawg o drugaredd, ac
yn gwybod ein hangenrhaidiau yn well na ni ein
honain, er hyunny mae ef yn edrych yn ôl i' nî ofsyn
cyn y rhoddo ef: fe a syn i ni gydnabod ein des-
fygion a'n gwendid a derchasu gweddi bûr dde-
fisionol atto, ac yna'r etib ef ein deisfyiadau os
byddant cyfawn a gweddol.

*A wasanaetha pob gweddi, ar haddu'll bynnac ei
gwneler?*

Na wna: ein Jachawdwr Crist (gan hyny) yn
gwybod ein hanwybodaeth yn y dyled hyn o
weddi, a osododd (ar ddeisfyiad ei Ddyscyblion)
wersau o'n blaen ni, ac a ddangosodd wrâr a jawn
ffûrf o weddi, yr hon a ellir ei hoffrwm yn ddi-
ofn, heb berigl o wneuthur eirchion ang-hyfraith-
lawn ac an-weddaidd.

*A ydyw Geiriau ein Jachawdwr Crist yn y chwe-
ched o Fathew a'r II. o Lûc, yn weddi?*

Ydynt, yn weddi ffûr fiol: nid yn unig yn siam-
pl i wneuthur gweddiau wrthynt, ond gweddi
gyflawn berffaith, yn cynhwys fwm ein deffygion,
ac yn cyd-weddy i bod dŷn, bod amser ar
bob achosion.

*Oni ellir gwneuthur ac arferu gweddiau e-
raill?*

Gellir yn ddi-ammeu, ond rhaid i'r weddi
hon fod yn ddeddf neu'n gyfraith i'r gweddiau
eraill; yn Rheol a chysarwyddiad i wneuthur
gweddiau, a gydweddio a phob achos priodol
neu nailtuol pob dŷn, pan y byddo ef yn teim-
law ei blâ, neu ei ddolur ei hûn: Ac yn Stand-

ard neu sesur i holi ac i brofi'r gweddian hynny wrtho, beth wnaent a bôd yn ôl y Patron addan-goswyd ar y nywydd.

A ydyw gweddi'r Arglwydd yn rhagori ar baith weddian eraill?

Ydyw, ac iw chyfrif o flaen yr holl weddian a wnelodynion, o herwydd.

1. *Yn gyntaf, godidawgrwydd yr Athro, yr hwn oedd Ddoethineb ei Dâd, ac yn yr hwn yr oedd holl drysorau doethineb yn guddiedig; i'r hwn ni roddwyd yr yspryd wrth sesur.*

2. *Yn ail, o herwydd gallu'r weddi hon gydâ Duw, fel yw ac rheilwm i ni gredu felly, pan y gweddiom ar y Tâd, nid yn unic yaenw ei Fab, ond hesyd yngeariau ei Fâb, ei unic Fâb, yn yr hwn y bodlonwyd.*

A ydyw gweddian a wnaethpwyd gan eraill yn fuddiol iw harferu?

Darllein neu adrodd gweddian a wnêl eraill a ddychon fôd mor fuddol a chymetradwy a'r gweddian a wnelom ein hunain. ac fe ellir synycharferu'nn weddi (fel y gwnaeth ein Jachaw-dwr ei hunan) cyhyd ac ybo yr un rhyw râd yn eisieu i ni: *Nid amrywio ymadroddion, na newydd-drawsiadu eirchion y mae Duw yn ymbiffi yn ddynt.*

Pa ham y gorchymynodd Crist i ddywedyd Ein Tâd yn bytrach nà Fy-nhâd?

Yn y Gredo y dywedwn (Credafyn-Nuw) ond yn y weddi hono y dywedwn (Ein Tâd) i ddangos ac i ddysgu i ni, fôd yn rhaid i bôb dyn gredu drosto ei hunan, o herwydd ei fod yn gadwedig trwy ei ffydd ei hân, ac nid trwy ffydd neb aռall. Ond mae'n rhaid i ni weddio dros eraill yn gydfladl a throlom ein hunain: fel y mae Cariad yn dochreun gartref, ond nid yw hi yn terfynu yno: felly mae Gwreddi ('r hon sydd ganghen ohoni)

erbod an troed iddi gartref, mae'r llall (fel troed y cymraes) yn amgylchyny'r holl syd.

Pa fawd arch sydd yngwedi'r Arglwydd?

Mae chwech, wedi eu rhannu yn gymhwys, rhwng Daw a Dŷn.

Y tri { 1. Sancteiddier dy enw, &c. } Sy'n pyr-cyn. { 2. Deued dy deyrnas, &c. } thyny at D-taf. { 3. Byd dy dwyllis ar, &c. } duw.

Y tri { 1. Dyro i i ni heddyw, &c. } Sy'n pyr-diwe. { 2. Madden i ni ein, &c. } thyny at ddaf. { 3. Nac arwain ni i, &c. } ddyn.

A ydyw cyfraith lawn i ni weddio yn lladin?

Nag yw: nac mewn ūn jaith arall na fyddo'r Gynulleida yn ei ddeall. canys mae hynny yn anffirwyth lawn i adailadaeth (fel y mae St. Paul yn dangos yn eglur) selly gweddio yn ddi-symmwth, ac yn ddi-ddarbod, sef heb syfyrio a phwyfo yr geiriau a ddygcom ger bron Duw, sydd anweddus ei arferu; yn dangos chudrwydd ac ammarch, heb ysturied fawrhydi Duw, ei fod ef yn y Nef, a niannau ar y ddaiar.

A ddychon y sbai a fedrant wneuthur weddiau en bunain, roigwedi yr Arglwydd beibio?

Na allant: canys yr hwn a'i gwnaeth a orchy-mynodd hefyd ei harseru; ac o herwydd hynny nid yw sicr na gwarantedig y ddodi heibio 'n gwbl y weddi hon, er ein bod yn fedrus i wneuthur amryw weddiau. Fel nad yw Gweddi yr Arglwydd yn caued allan weddiau eraill: selly ni ddychon ac ni ddylau weddiau eraill gaued allan y weddi hon, a sydd fel halen yn rhoi archwaithiad a blâs da ar bôb gwêddi, ac eysyniad a wnelir.

Ani y Sacramentau:

Bethyw amcan ac yffur y Sacramentau ?
 Sacramentau'r Testament newydd ydynt
 ryw arwyddion gweledig a ordeiniwyd gan ein
 Jachawdwyr Crist, i'n cyfeirio at ryw râs a dawn
 an. weledig yr hwn a arwyddocceir trwyddynr,
 ac a hebryngir ynddynt i bob Derbyniwr teilwng
 ac addas.

*Po'hu m y ordeiniwyd y Sacramentau mewn def-
 myddin gweledig a Chorophorol?*

O herwydd gwendid dŷn, yr hwn mae'n
 rhaid achrwiaethu ei ddeall mewn dirgeledig,
 seithau nefawl, a chyffroi ei galon tuac ar orchwy-
 liaethau crefyddol, trwy gynhorhwy ffurfiâu, ar-
 wyddion, a gwrth-ddrychiadau gweledig.

*Po'lefftad a all bôd i eusid dyn o'i olchi a gchys-
 dig o adwfr, neu o fwytta tamaid o fara, neu
 felly?*

Ec nad yw'r Sacramentau yn gweithio grâs yn
 y galon, o honyn eu humain, mewna ffordd na-
 turiol, a thrwy rinwedd trigianol ynddynt : etto
 o herwydd y perthyaasiad agos, a'r ſideb sydd
 rhwng yr arwyddion a'r perthau a arwyddocceis,
 ac o herwydd bôd y spryd a gallu Crist yn Cyd-
 gerdded a yn cyd-weithio gyda ei ordeinhâd ei
 hûn (yr hwa nid yw arferol i dwyillo neb a thi-
 thian gweigion) mae llawer o ddaxioni yn cael
 en hebrwng i'r Enaid yn y Sacramentau, oni
 bydd y bai a'r rhwystr o'i hachos eu humain.

Po'fawt Sacrament a fydd?

Nid oes anid dau a lawn elwir felly, ac ydyne
 (yn gyffredinol) yn angearheidiol i jecchydwri-

aeth, sef y Bedydd a Swpper yr Arglwydd: y cyntaf ydyw Sacrement o'n derbyniad i'r Eglwys weledig; a'r ail yn arwydd o'r cadw a'n ynnal yn yr Eglwys honno.

Beth yw'r nodau a'u arwyddion i adnabod Eglwys Crist?

Mae ddu h ôd adyscaredeg i adnabod y wir Eglwys, sef y Sacrementau, a jawu weinidogaeth gair Duw: lle y gorchwyliaethir y rhai hyn ac eu trefnir yn jawn, yno mae gwir Eglwys Crist: a lle maent yn ddifygiol fe all bod tyrra neu gy-nullc idfa o bobl, ond nid Eglwys eu gelwir, heb y ddau beth hyn.

I beth yr o'r deini xyd y Bedydd?

Bedydd a ordeiniwyd, nid yn unie i fod yn arwydd o'r cysammod newydd neu ordeinhâd i wneuthur gwahaniaeth rhwng ffyddloniaid ac an ffyddloniaid, ond hefyd yn insel i sicrhau ac i hebrwng addewidion Duw a wnaethpwyd yng-hristi bôb aelod o'r Eglwys ef; ac felly un o foddioli hechydwrlaeth yw'r Sacrement hwn i'r ffyddloniaid.

Beth yw'r perigl o enseuluso Sacrement y Bedydd?

Dirmygù neu enseuluso'r ordeinhâd hwn, neu ddefod o ddiwfr sedydd (lle byddo hi i wchael) sydd bechod embydus i'r Enaid? ac bid yw ddym lai na dirmygu Crist, Awdwr yr Ordineinhâd ac ymwrthod a chyngor Duw eis'hun. Pe enynnodd digofaint Duw yn ddirfawr, yn erbyn Moses, eisieu enwaedu ar ei blentyn ar yr amser terfynedig gan orchymyn Duw.

A ydiw plant bychain yn deilwng neu yn addas y gaeleu bedyddio?

Mae plant rhieni credadwy yn addas i dderbyn Sacrement y Bedydd, sef yr oedd plant yr Israc-

Israeliaid i dderbyn yr enwadiad pryd nad
oedd ynt ond wrth niwrnod oed. A lle mae ond
na or Rhieni yn cedu, mae'r plant i'w derbyn i
holl briodoldeb yr Eglwys sydd yn perthynau ar
hwnnw o herwydd ei ffydd.

Pa hiam yr ordeinawyd Swapper yr Arglwydd?
Hdi a ddarparwyd gan ein Iachawdwrs Crist nad
ymwigo er coffidwsi aeth am ei Angeu ef, ond he-
fyd er cyfranniad o haeddigaeth a ff. ywch ei far-
wolaeth i'r derbyniwr, teilwng, er chwanegu
serch a chariad ymhlich y saint, ac er sicrhau
eu ffydd a'u cariad hwy tuac at Dduw, trwy'r
arwyddion a'r gwyston gweledig hyn, o'i sawr
gariad ef tuac at ymchwyl.

*Beth sydd angenrheidiol i Gristion i wneuthur
fel y gallo ef dderbyn y Sacrament hwn yn deilwng?*

I jawa dderbyn y Sacrament hwn, angenrhei-
diol yw i ddŷn i hol i a phrofi ei human (nid neb
arall) pa un a wna ef ai bod yn deilwng a'i
nad yw: o herwydd nad rhaid i un dŷn di-
swydd ac an-awdyrdodol roi cyfrif i Dduw am
bechodau rhae eraill, oni bydd ef yn eung o ho-
nynt hwy, o ran cyngor, cyd ddwyn neu eu-
ficealuso rhyw beth a allasci rwyistro'n pochodau
hynny.

*A dyw myncharferu a derbyn y Sacrament hwn
yn fuddiol ac yn angenrheidiol?*

Ydyw, canys heb law amryw ddoniau eraill,
mae'n anian-fuddiol i'n hannog i dduwjoldeb a
sancteiddrwdd buchedd, wrth hyn y gelwir ac y
rhybuddir ni i adnewyddu ac i gadarnhau ein
gwiliadwriaeth, i sanol holi ein hunan, i chwi-
lio ein morwesau, i lanhau 'r surdos a phob bu-
dreddi a ffyddo oddi fewn i ni, ac i adnewyddu
ein addunedau i waelanthu Duw a myw o safalwch.

A des ſin amser terfynedig i'r Sacramentau cyn ail-adyfediad Crist?

Nâg oes, ond y maent hwy i'w harferu hyd oni ddelo eft rachefn i farnu'r býd, ac ni ddychon ſa Criston dyfu i'r faeth berffiddrwyrdd yn y býd hwn, fel y gallo ef fod uwch-law ordeinhardau, ac heb arno eisieu ei cynthorthwy hwy, naill i iniawnu ei ddeall, neu i fywoeddau ei goffadwriath, neu i wresogi ei galon, a chwanegu ei serch tuac at y pethau oddi-uwchiod.

Ac i'r pethau hyn mae pob Cristian sobr cymunedrol a goftynedig, yn eu cael hwy yn fuddiol ac yn nerthol.

Pwy ydynt Orchwylmyr a Gmenidogion cyfraithlawn y Sacramentau?

Yn unice, yrhai a alwyd (yn gyfraithlawn) i weinidogaethau Eglwyfig. Hwyt hwy ydyne *Geidwaid y Sêlau*, i ba rai yr ymddixiedwyd eu cyfansodï a'u cyfrannu i'r lawl a'u dynament ac a syddant addas a pharodol.

Dof partbiad y Gredo trwy'n bell Bynciau, yn nailltuol.

1. **Y**R wyf yn credu yn-Now'r Tad, holl alluog, Creawdwr Nef a Dair.
2. Ac yn Jesu Crist ei unice fâb ef eis Margiwydd ni.
3. Y genhedlu ef trwy'r yspryd glân, a'i eni o Fair forwyni.
4. Iddo ddioddef dan *Pontius Pilatus*, ei groesi hoelio; ei satwa'i giaddu.
5. Ddescyn o honsey i Efren; a'i gysodi y trwydydd Dýda.
6. Iddo

6. Iddo eseyn i'r nefoedd, a'i fôd yn eistedd
ar ddeheu-law Dduw Dâd, holl alluog.

7. Y daw ef oddi yno, yn niweddybôd, i
farnu byw a;meirw.

8. Yr wyf yn credu yn yr yspryd glân.

9. Y fôd gan Dduw Eglwys hân catholic, wedy
ei gwascaru trwy'r holi sýd, yr hon yw Cam-
mundredod y Sainct.

10. Yr wyf yn Credu fôd maddeom r pecho-
dat i'w gael yn yr Eglwys trwy wir ffydd ac
diseirwch.

11. Y bydd ad-gyfodiad i'r Cnawd, yn y Dýdd
diwethaf.

12. A bôd Bywyd dragwyddol, yn ôl y fis-
edd-hen.

*Gweddi a fyfyrinwyd wrth fymed i
mewn i Eglwys gandryll, lle buase na 1655.
Ffregesib ha gwasaneth dros lawer o
fflynyddau o'r blaen.*

O Dragwyddol Sandeiddwrwedd, ac es-seidrol!
Ddaioni! mor achrif ac anghyfanseddywyt
lle hwn, lle'r oedd (yn hwyr o amser) Bobl a
clwir dy enw arnynt, yn arferedig o ddyfod yng-
hyd i alw at dy enw; i geisio dy wynab at i gy-
farfod a thi yn y Gweindogaethau a'r Ordeinidiau,
a ddarparolif ti dy hwn: mor weddw y dis-
gwyl (ysawr) y lle hwn, wedy eu osod yn
drigfa dallusiaid, ac yn Gymraes i'r Elllyllon a
lammu ynddo.

Yr wyf yn cydnabod y Scriven-law ar y par-
wydydd, medau a llentresau dy gyflawn oddi-

lla. 34-13.

gofaint; yr hwn wyt yn cymhwys o cospedigaethau yn ôl y trofeddau, ac yn amlygu y naill wrth gyd-fesurdeb y llall.

Arglwydd, os o herwydd sy'n hechoda u i'r estynnwyd llinian-rhefn a moini gwaged dros y lle hwn; os trwy ectrni a oedd ymddydr a yn y sandd orghwyliaethau, os erwy ddeffyg zel am y goonian a' th sawredd, y dy-hunais dy Gynrawnder, wele fi ymma (mewn gwinostyngieddrwedd) yn ymgrymu ger dyfron i ddeifys traigaredd a maddenant, gan addel (i'ch goonian di) dy fôd yn gyflawni yn y gall bethau a ddigwydodd arnom.

Ac os pechoda u Gynnulleidfa, ac oedd arfer o gynniwer i'r lle hwn, a dynnasant y lawr y dial ymma, ac a ymchwelasant dy wyneb oddiwrth y He hwn, wrth ddirmygu y Dirgeledigaethau, a drefnyd yn y lle hwn, neu sawl ac oedd yn eu trefnu hwynt, rhaid addef drachenn a dywedyd: Cyflawn ydwyt i O Arglwydd ac iniawn yw dy farnedigaethau.

Cyflawn oedd i' t gaued drws dy Dŷ yn erbyn y rhai a gaeuse gu clustiau a'u calonau i'ch erbyn di, ac y ddwyn ymماith yr ymborth o ger eu bron yr hwn oedd ynt yn eu ddi-bhlafn ac yn eu ddi-brissio.

Etro o Arglwydd trugarhâ wrth y Gwenidog a'r Gynnulleidfa, ac na thro ymماith (yn gwbl) dy wyneb, mewn diglonedd: Fal yr ydym yn cyfaddebh dy gyflawnnder felly 'r ydym yn attolwg am dy drugaredd, llewyrha dy wyneb ar dy Gyfeag aniarhathiedic: Dychwel atom ni o Arglwydd, ac adnewyddaq i ddyniau megis cytat. Trugarhâ wrth Eglwys orthrymmedic, ac wrth Deyrnas wahanedic, edrych ar dy Weinidogion sydd wedi eu caro i' e gîlfaethau a'ndrigel leodd, ac ar eu

eu Cynulleidsfaodd sydd yn yn cyrwydro, fel
defaid heb fugail, ac yn trasaeflu hwnt ac ymma
i ymosyn Gair Duw, ac nid ydyw ei gael.

Amos 8.ii

Caéla a chynnnull hwy o Fugail Israel, a chysar-
wydda hwy yn y ffordd, ac a'ch ffon a'th wialen
cyflura hwynt. Trugarhâ wrth anghysfanneddra
dy Eglwys, adailada'r hên gynteddau, mae hi'n
oed y drugarhau wrthynt, ic mae hi yn gwbl
amser.

Sawl a osodaist yn Geidwaid ar y mûrau na
thawant, ddydd na nôs, a'r sawl sydd yn Cofio
yr Arglwydd na ddifstawant ac na adawant ddi-
fistwrwdd iddo, hyd oni Siccrhâo ef eu bobl, ac
hyd oni osodo ef yr Eglwys hen yn foliant ar y dî-
daiar, fal na elwir hi mywach anghysfannedd a
gwrthodedic: ond gwna hi yn Ardderchaw.
grwydd tragwyddol, yn llawenydd i'r holl Gen-
hedaethau.

Fal y dyscom trwy dy gospedigaethau wellhâu
ein bucheddau, ac er dy swyniant, roddi yti fo-
liant a gogoniant yn eos oesoedd, Amen:

Y Pader, pan trior, Duw-tri a'i dododd
O'i dadol ddaioni,
Infaen-gwaddan i bob gweddî,
Ac atbwriaeth a wnaeth i ni.

OJ. Vaughan.